

Sygn. akt II KK 505/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Elżbieta Wawer

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej,
w sprawie **A. J.**

oskarżonej z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 listopada 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w P.

z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. akt III K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 grudnia 2017 r. (sygn. akt III K (...)) uznano A.J. winną czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art.

157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono jej karę 10 lat pozbawienia wolności. Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonej, zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu:

„I. obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:

- 1/ art.7 k.p.k. w zw. z art.410 k.p.k. oraz art.424 § 1 k.p.k. - poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zabranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na dokonaniu ustaleń faktycznych w zakresie dotyczącym relacji pomiędzy oskarżoną, a pokrzywdzonym oraz przebiegu zdarzenia z dnia 24 grudnia 2016 r. wyłącznie w oparciu o budzące istotne wątpliwości i częściowo zmienne zeznania pokrzywdzonego K.Ż., przy jednoczesnym zdeprecjonowaniu w całości wyjaśnień oskarżonej A.J., w sytuacji, gdy jej relacja znajdowała oparcie w zeznaniach funkcjonariuszy policji, dokumentacji medycznej sporządzonej w dniu 25 grudnia 2016 r. oraz opinii biegłego M G.;*
- 2/ art.7 k.p.k. i art.410 k.p.k. - poprzez brak wnikliwego rozważenia rzeczywistego zamiaru działania oskarżonej i niezasadne przypisanie jej działania w warunkach zamiaru ewentualnego pozbawienia życia K.Ż., w sytuacji, gdy okoliczności zdarzenia budzą poważne wątpliwości, co do trafności ocen Sądu w w/w zakresie;*
- 3/ art.7 k.p.k. w zw. z art.410 k.p.k. oraz art.167 k.p.k. w zw. z art.170 § 1 pkt.2 k.p.k. - poprzez bezpodstawne oddalanie wniosków dowodowych obrony, w sytuacji gdy wnioski te były nakierowane na wyjaśnienie wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności sprawy - w tym m.in.: weryfikacji śladów stosowania wobec oskarżonej przemocy fizycznej tempore criminis, wyjaśnienie okoliczności mogących mieć wpływ na oceny i wnioski biegłych z zakresu psychiatrii oraz psychologii w zakresie dotyczącym kondycji psychiatrycznej i psychologicznej - zarówno oskarżonej, jak i pokrzywdzonego w momencie zdarzenia oraz rzeczywistych relacji pomiędzy oskarżoną a pokrzywdzonym;*
- 4/ art.366 k.p.k. w zw. z art.7 k.p.k., art.410 k.p.k. oraz art.167 k.p.k. - poprzez deprecjonowanie inicjatywy dowodowej obrony przy jednoczesnym zaniechaniu takiej inicjatywy z urzędu i w konsekwencji niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy - poprzez:*

- *brak wyjaśnienia przyczyn i znaczenia zaburzeń świadomości [omamy] występujących u oskarżonej A.J.;*
- *brak dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu diabetologii i wyjaśnienia czy schorzenia cukrzycowe oskarżonej i występująca u niej hiperglikemia miały lub mogły mieć wpływ na stan świadomości oskarżonej - w sytuacji, gdy z zeznań pokrzywdzonego wynika, że poziom glukozy w organizmie A.J. w dniu 23 i 24 grudnia 2016 r. wielokrotnie przekraczał dopuszczalną normę medyczną;*
- *brak dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu toksykologii i medycyny sądowej na okoliczność wyjaśnienia jaki wpływ na zdolność postrzegania rzeczywistości, zapamiętywania faktów, ich odtwarzania oraz kontroli swoich zachowań miał fakt przyjmowania zarówno przez pokrzywdzonego, jak i przez oskarżoną - łącznie z alkoholem, leków psychotropowych;*
- *brak wezwania na rozprawę i przesłuchania biegłego z zakresu psychologii mgr M.Z. opiniującego oskarżoną i wyjaśnienia tych wniosków zawartych w opinii pisemnej, które dotyczyły uwarunkowań psychologicznych występujących u oskarżonej mogących mieć wpływ na kontrolę jej emocji i zachowań;*
- *brak wezwania na rozprawę i przesłuchania biegłych z zakresu psychiatrii, którzy opiniowali stan zdrowia oskarżonej w sytuacji, gdy sformułowane przez w/w lekarzy wnioski oparte były na efektach jednorazowego, ambulatoryjnego badania oskarżonej przy jednoczesnym braku znajomości przez biegłych psychiatrów opinii biegłego psychologa i wynikających z niej wniosków, które co sprzecznościami oraz obarczone były tendencją do ściśle określonego kreowania swojego wizerunku oraz negatywnego przedstawiania wizerunku oskarżonej;*

Z ostrożności procesowej - na zasadzie art. 438 pkt. 4 k.p.k. zarzucono zaskarżonemu wyrokowi także „*rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonej kary pobawienia wolności - polegającą na pominięciu znacznej części istotnych okoliczności łagodzących, przy jednoczesnym ekspozowaniu okoliczności obciążających.*”

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 maja 2018 r. (sygn. akt II AKA (...)) zmieniono zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniżono skazanej karę do 8 lat pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie wyrok utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł obrońca skazanej, zarzucając przedmiotowemu rozstrzygnięciu rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie naruszenie przepisów prawa procesowego:

- „1/ art.433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. art.413 § 2 pkt. 1 k.p.k. i art.7 k.p.k. - poprzez sprzeczność pomiędzy sentencją wyroku, a jego uzasadnieniem, polegającą na przyjęciu, iż brak jest jakichkolwiek podstaw do obniżenia wymierzonej A.J. wyrokiem Sądu pierwszej instancji kary pozbawienia wolności, w sytuacji gdy z treści rozstrzygnięcia ujętego w pkt. I zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego wynika jednoznacznie, że Sąd Apelacyjny w rzeczywistości złagodził w/w karę z dziesięciu lat pozbawienia wolności do ośmiu lat pozbawienia wolności;
- 2/ art.433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., art.167 k.p.k. w zw. z art. 366 k.p.k.- poprzez powierzchowną, niepełną i pomijającą argumentację apelacyjną kontrolę odwoławczą dotyczącą zarzutu braku wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy oraz bezpodstawnego oddalania wniosków dowodowych obrony i sprowadzenie w/w kontroli w w/w zakresie przede wszystkim do ogólnikowych rozważań dotyczących znaczenia inicjatywy dowodowej w procesie karnym, przy jednoczesnym braku pełnego odniesienia się do merytorycznej zawartości zagadnień niewyjaśnionych i ich znaczenia dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie;
- 3/ art.433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw.art.7 k.p.k. i art.410 k.p.k. - poprzez brak odniesienia się w ramach przeprowadzonej kontroli odwoławczej do zarzutu dowolnej oceny materiału dowodowego - w tym pominiętej przez Sąd pierwszej instancji sprzeczności w obrębie zeznań pokrzywdzonego w zakresie przebiegu zdarzenia będącego przedmiotem osądu;
- 4/ art.433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw.art.7 k.p.k., art.410 k.p.k. w zw. z art.201 k.p.k. - poprzez brak dostatecznego rozważenia zarzutu apelacyjnego dotyczącego niejasnego i wewnętrznie sprzecznego opiniowania psychologicznego pokrzywdzonego - przy jednoczesnym pominięciu znacznej części argumentacji apelacyjnej;

- 5/ art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. - poprzez powierzchowną i niepełną kontrolę odwoławczą zarzutu apelacyjnego dotyczącego zastrzeżeń obrony związanych z niepełnością opinii psychiatrycznej dotyczącej A.J. - a w szczególności braku czytelnego wyjaśnienia przez biegłych wpływu na poczytalność skazanej tempore criminis faktu przyjmowania przez A.J. leków psychoaktywnych i łączenia ich z alkoholem, występowania u skazanej treści wytwórczych w postaci omamów oraz znacznej hipoglikemii;
- 6/ art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. - poprzez brak prawidłowego odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do argumentacji apelacyjnej dotyczącej zamiaru działania A.J., przy jednoczesnym niejasnym odwoływaniu się przez Sąd drugiej instancji do skutku do jakiego rzekomo miała dążyć skazana godząc nożem pokrzywdzonego;
- 7/ art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. - poprzez pominięcie i nierozważenie przez Sąd Apelacyjny zarzutu dotyczącego pominięcia przez Sąd pierwszej instancji istotnych okoliczności mogących znaczący wpływ na wymiar kary pozbawienia wolności wymierzonej A.J..”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w P. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Sąd odwoławczy rozpoznał przedstawione z apelacji zarzuty w sposób niepełny. Dotyczy to w szczególności oceny ewentualnego wpływu hiperglikemii (tak określa stan skazanej obrona w apelacji, następnie w kasacji posługując się pojęciem hipoglikemii; z kontekstu zarzutów wynika jednak, iż chodziło o hiperglikemię) na poczytalność oskarżonej w czasie zarzuconego jej czynu. obrońca oskarżonej, kwestionując wyrok Sądu I instancji podniósł, że nie wyjaśniono, jaki wpływ na stan psychiczny oskarżonej mógł mieć podwyższony poziom glukozy w jej organizmie, która to okoliczność wynikała z zeznań pokrzywdzonego (pkt 4 tiret 2 apelacji). Odnosząc się do tej kwestii Sąd

odwoławczy stwierdził, że sporządzającym na potrzeby sprawy biegłym znany był materiał dowodowy zgromadzony w aktach i uwzględnili oni fakt występowania u oskarżonej choroby cukrzycowej oraz konieczność leczenia przez podawanie insuliny. Okoliczność ta nie jest jednak tożsama z ewentualnym wystąpieniem hiperglikemii. Sąd do tej konkretnej okoliczności się nie odniósł. Na s. 12-13 uzasadnienia wyroku zbiorczo i skrótowo referuje jedynie ogólne tezy opinii biegłych w zakresie stanu psychofizycznego oskarżonej. Brak jest natomiast stwierdzenia, czy w kwestii występowania wysokiego poziomu glukozy we krwi skazanej, Sąd uznał za wiarygodne zeznania pokrzywdzonego. Przyjmując, że tak właśnie było, to rozważenie wpływu tej okoliczności na poczytalność oskarżonej była obowiązkiem Sądu odwoławczego. Przywołane przez Sąd odwoławczy opinie biegłych kwestii tej nie rozważały, koncentrując się wyłącznie na samej chorobie cukrzycowej i zażywanych w związku z tym lekarstwach. Kwestia hiperglikemii pojawia się wprost w zarzucie apelacyjnym i wyraźnie z tej okoliczności apelujący wywodzi bardzo precyzyjne wątpliwości co do prawidłowości rozstrzygnięcia. Zgodnie zaś z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego w przedmiocie standardu postępowania apelacyjnego, sąd odwoławczy nie ma obowiązku w swoim uzasadnieniu przedstawiać ponownie oceny zebranych dowodów, jeżeli całkowicie i w pełni podziela tę dokonaną przez sąd I instancji. Ma jednak, w zgodzie z art. 457 § 3 k.p.k., obowiązek wyjaśnić, dlaczego uważa za nietrafne lub nieprawdziwe te okoliczności, które w zarzutach apelacyjnych przytacza, dla uzasadnienia stawianych tychże zarzutów, apelujący (tak m.in. w wyroku z dnia 16 maja 2019 r., IV KK 66/18). Wobec tego, w zależności od konkretyzacji i ilości zarzutów uzasadnienie ich rozpoznania może przyjmować różnorakie formy casu ad casu, jednak nie można w uzasadnieniu dokonywać analiz na takim poziomie ogólności, iż nie jest dla strony jasne czy jej zarzut został w ogóle zauważony i rozpoznany.

Dla pociągnięcia do odpowiedzialności karnej za przestępstwo kwestia poczytalności skazanej w chwili czynu nie może budzić żadnych wątpliwości, mając na względzie charakter czynu, o popełnienie którego została oskarżona, a także okoliczności tego czynu, zwłaszcza brak jednoznacznego motywu.

Wadliwe rozpoznanie zarzutu dotyczącego kwestii ewentualnego pozostawiania oskarżonej w stanie hiperglikemii w chwili czynu jest wystarczające dla uznania kasacji za zasadnej i musi prowadzić do uchylenia wyroku Sądu odwoławczego oraz przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. W tej sytuacji zbędne jest odnoszenie się do pozostałych zarzutów podniesionych w kasacji.

Sąd odwoławczy będzie zobligowany ponownie rozpoznać całość apelacji, stosując się do standardów kontroli odwoławczej określonych w Kodeksie postępowania karnego.

as